

Oravecz imre

Kedves John
Levelek
Kaliforniába

Második, javított kiadás
(Első kiadás: Helikon, Budapest, 1995)

© Oravecz Imre, 1995, 2021

Elszakadás

1987. január

Mikor ezeket a sorokat írom, itt, Budapesten helyi idő szerint dél előtt tizenegy óra van, szombat. Kint ólomszürke, felhős az ég, kevés a fény. Az évszakhoz képest enyhe az idő, olvad. És mindjobban kiütözik a világ piszka a hó alól. Nálatok, a Föld túlsó oldalán, Santa Barbarában, ha jól számolom, még csak éjjel egy óra van. És még javában alusztok fent a Hillcrest Roadon, s erőt gyűjtötök a jövő hétre. Vagy esetleg még a másik oldalatokra sem fordultatok, ha netán nemrégén feküdtetek le abból a megfontolásból kiindulva, hogy megtehetitek, hiszen ma nem kell bemenni az egyetemre, a hétfői előadásokra vagy szemináriumokra pedig még bőven ráértek felkészülni ma vagy holnap.

Én azonban ezen az oldalon már rég felkeltem, és megkezdtem a napot. Igaz, nem olyan korán, mint hétköznapi szoktam, mikor M.-et, a fiamat iskolába kell vinni, de elég korán, mert szülői teendők ilyenkor is vannak, mikor az anyjánál van kiszálláson, hogy ezzel a minap hallott, kissé cinikus, de találó szóval éljek, a csúnya, hivatalos láthatás helyett. Már túl vagyok a súlyozáson, kutyajártatáson, reggelin. Már elmosogattam, mostam, kitakarítottam, levittem a szemetet, *Csuang Cut* olvastam, és egy fejezetet a legfrissebb, *Furlong*-féle *Merton*-életrajzból, amelyet még tavaly vettem nálatok, az Earthling könyvesboltban, a State Streeten. És most itt ülök legutóbbi leveled előtt, és először arra a kérdésre próbálok válaszolni, hogy beilleszkedtem-e már az itthoni életbe.

Nem könnyű. A nehézséget az okozza, hogy elevenbe találsz vele, és olyasmiket érintesz, amikről kívülállónak nehéz számot adni. Bár utalsz rá, hogy neked is vannak bizonyos tapasztalataid e téren. Magad is megszoktad sínyleni az átállást, ha hosszabb

időt töltesz a keleti parton, Új-Angliában, ahol évek óta készül *Robert Frost*-könyvedhez gyűjtesz anyagot. Vagy ha átrándulsz Európába, mint legutóbb is tetted, mikor a karácsonyi szünetben Skóciában jártál, ahonnan apád annak idején kivándorolt, és azután hazatértél Kaliforniába. Csakhogy nálam most nem egészen erről van szó. Nem csupán a helyváltztatás okoz gondot. Nem csak az, hogy a modern közlekedési eszközök gyorsabbak, mint az érzékszerveink, és emiatt lassabban dolgozzuk fel észleleteinket, mint a megváltozott körülmények kívánnák. Másra is, vagy elsősorban másra gondolok. De elég a magyarázkodásból. Válaszom ártatlan érdeklődésedre a következő: nem, még nem illeszkedtem be. Ami elég furcsa, hiszen már fél éve vagyok itthon, és Magyarország a hazám, és a közmondás (az angolban is) azt tartja, hogy mindenhol jó, de legjobb otthon. De mindjárt érthetőbb, ha nyomban elárulom, miért. Azért nem illeszkedtem még be, mert nem akartam, és még most sem akarok beilleszkedni.

És most ne rettenj meg, ne félt e mondatért. Ne gondolj kellemetlen következményekre. Vagy arra, hogy kicsoda politikai bátorság kellett a leírásához itt, az úgynevezett keleti blokkban. Nem a *civil disobedience*, az állampolgári engedetlenség sajátos, kelet-európai megnyilvánulása ez a nem. Nem a politikai rendszert tagadom vele. Nem mintha azzal nem volna bajom. Sokkal egyszerűbb és egyszersmind bonyolultabb is a dolog. Ezzel a nemmel azt vetem el, ami egyértelműen rossz, ami a tönk szélére juttatott, amibe majd belerokkantam az elmúlt években, de amiből egy időre kiszakadtam azzal, hogy vendégtanárként egy évig egyetemeken tanítottam. Ez pedig nem más, mint magánéletem válsága, az a házasságom felbomlásával keletkezett csódtömeg, amely itt van bennem és köröttem, és amelyet fel kell végre számolnom. Mert enélkül lehetetlen új életet kezdeni. Márpedig, nagy szó, azt akarok, új életet. És az első lépéseket már meg is tettem. A csódtömeg írói feldolgozását ugyanis már elvégeztem. Vagy legalábbis megkíséreltem azzal a versregénnyel, amelynek

pár angolul megjelent fejezete a te tetszésedet is megnyerte. De a tulajdonképpeni munka, a valóságos, a romok eltakarítása, a zűrzavar megszüntetése, a rendcsinálás és az újjáépítés még hátravan. Mégis bizakodó vagyok, mert az utazás, a távollét megérlelte hozzá a belső feltételeket. Most már csak a külsőket kell megteremteni. Amihez megint csak idő, türelem, kitartás, lelemény és némi szerencse is szükséges. Miként az kellett ahhoz is, hogy végleg leszámoljak azzal, amin már túl vagyok. Mert nem kétséges, hogy legtöbb nyomorúságunkat, sokszor tértől és időtől függetlenül, az okozza, hogy megátalkodott érzelmi lények vagyunk, és képtelenek elszakadni attól, amihez kötődünk vagy kötődtünk. Még a rossztól is, hát még a jótól! Még olyankor is, mikor kötődésünk már értelmetlen, mert tárgya elérhetetlenné vált vagy éppen megsemmisült, már csak fantom, nem is létezik.

Kalifornia, persze, mert most már arra akarok rátérni, nem szűnt meg azzal, hogy búcsút mondtam neki. Sem mint legenda, amelyet honfitársaid teremtettek maguknak és a világnak. Sem mint valóság, amelyet megismertem attól a pillanattól kezdve, hogy 1973 tavaszán Közép-Nyugat felől jövet a nevezetes Donnerhágón keresztül először léptem földjére, egészen addig, hogy 1986 nyarának végén a Los Angelesből felszálló repülőgépből egy utolsó pillantást vethettem a Szent Gábor-hegységre. És tudtommal az államnak még a Szent András-törésvonaltól nyugatra elterülő, hosszú szelete is a helyén van, amely a tudósok szerint a távoli jövőben leszakad majd róla, és a Csendes-óceánon át Alaszkához vándorol. Meg azután az európainak nem is annyira elérhetetlen már, noha nekem, magyarnak továbbra is iradatlanul messze van, nemcsak földrajzi, politikai, hanem anyagi értelemben is. Mindössze annyi történt, hogy ott éltem egy darabig M.-mel, és minden egzotikus kellékével egyetemben életem részévé vált, mert ott hagytam magamból valamit, miként más, korábbi színhelyeken is, ahol megfordultam, mert mindenhol marad belőlünk valami, ami soha többé nem kerül meg, ami azontúl már mindig hiányzik. Hogy mi az a valami, még nem tudnám megmondani. Még

túl korai lenne. Még túl közel van minden. Még túl frissek az élmények, nyersek a benyomások. Jóformán még emlékekké sem váltak. Még hiányzik a távlat, a rálátás. Még minden dolgozik, munkál bennem. Meg az is igaz, hogy most a legkisebb bajom is nagyobb annál, hogy ilyen vizsgálódást, ilyen fényűzést megengedhetnék magamnak. Ez idő szerint az foglalkoztat, hogyan cseréljem el a közös lakást, mivel egészítsem ki az ottanihoz képest nevetségesen alacsony jövedelmemet, vidékre költözzem-e, vagy sem, hol találok szükség esetén pár órára beállítható pótmamát vagy pótpapát. Meg amiatt is fő a fejem, hogy miként enyhítsem M. beilleszkedési gondjait. Mert, bizony, neki is vannak ilyen gondjai. Vagy neki vannak csak igazán. Részint az enyéimből kifolyólag, részint azért, mert még mindig nem szokta meg az amerikaiától nem éppen előnyösen eltérő magyar iskolát, ahová most másodikba jár.

MAGVETŐ
KÖNYVKIADÓ ÉS KERESKEDELMI KFT.
www.magveto.hu
www.facebook.com/magveto
magveto.kiado@lira.hu
Felelős kiadó Dávid Anna

Készült a Szekszárdi Nyomda Kft.-ben, 2021-ben
Felelős vezető Vadász Katalin igazgató

Felelős szerkesztő Szegő János
Kézirat-előkészítő Balogh Emerencia
Korrektor Hradeczky Moni
A könyvet Pintér József tervezte
Műszaki vezető Takács Klári
Kiadványszám 9027
Minion betűtípusból szedve
ISBN 978 963 14 3867 3